

TÚLLÉPÉS

AZ AQUILA NEGYEDÉVI FOLYÓIRATA

2025/I. FEBRUÁR 1.

TORZULÁS,
JAVULÁS VAGY CSAK
VÁLTOZÁS...,
MERRE TART AZ
EMBERISÉG?

BOSSZÚ

AZ ANYAGRÓL

12. évfolyam 1.szám
Megjelent: 2025. február 1.

**Az AQUILA katolikus közösség
negyedévi folyóirata**

**A kizárólagos materiális
gondolkodáson túllépve: lelkiség,
spirituális kultúra — filozófiai,
teológiai, pszichológiai,
szociológiai, művészeti és egyéb
tudományos megközelítésben.**

Megjelenési gyakorisága:

Negyedévi folyóirat

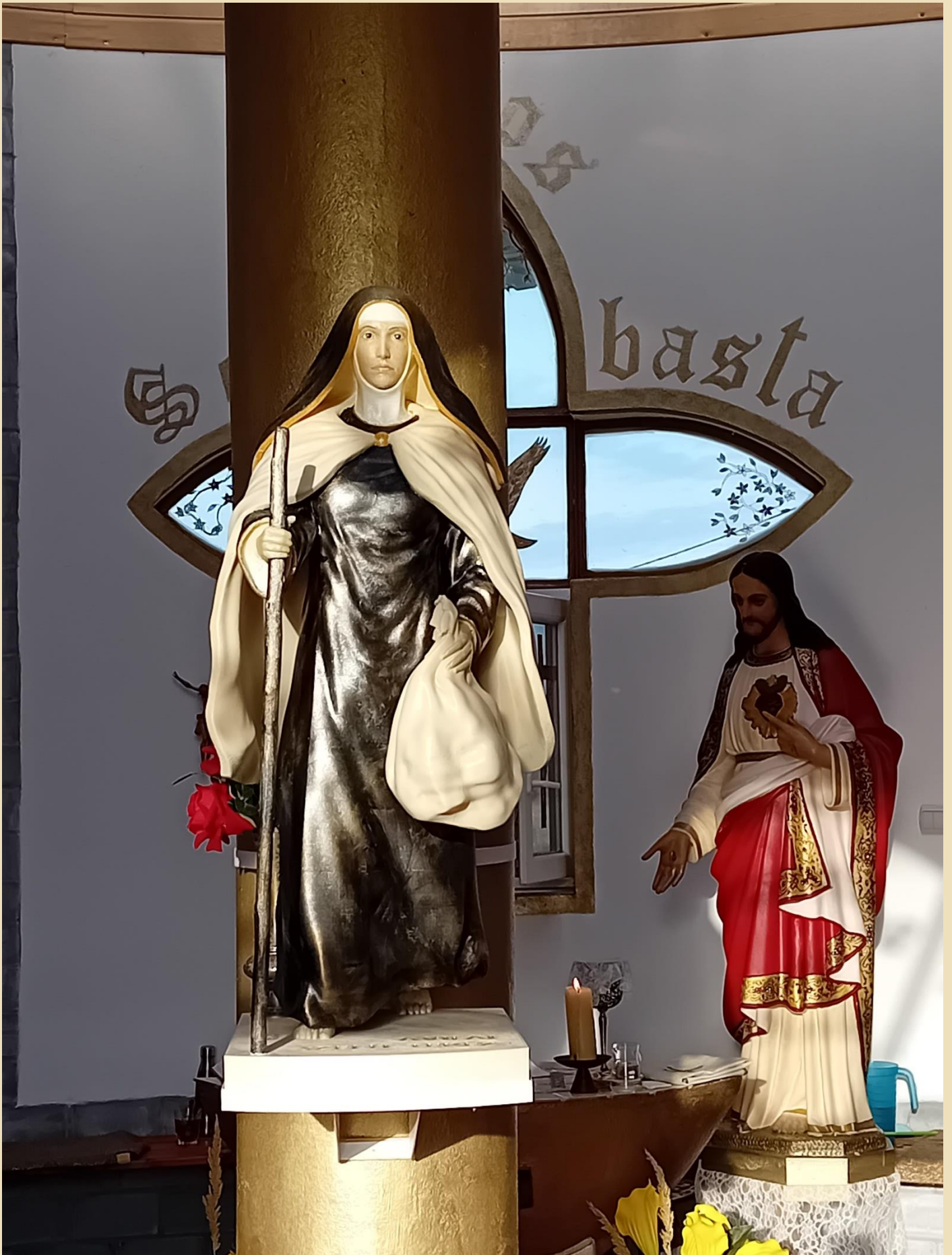
A folyóirat régi példányai az
archívumban megtalálhatók.

Nemzetközi azonosítószám:

HU ISSN 2064-7700

Alapítás ideje: 2014. július 1.

Kedves Olvasóink!

Szeretettel köszöntjük Önöket, s reméljük, hogy sok kellemes, gondolkodással töltött időt szerzünk Önöknek, és idővel egyre több olvasónk lesz.

Miért indítottuk el ezt a negyedévente megjelenő elektronikus kiadványunkat? Az ok a kiadó AQUILA Közösség lelkiségéből fakad. Mi 38 éve vagyunk katolikus közösség, mely eddig sokféle működési formációt is létrehozott, és fenn is tart. Ami a cikkek tartalmára vonatkoztatott igényünk: újszerű, valós értéket hordozó gondolkodás jellemezze, és csakis a végső igazsághoz közelítő, kereső elképzelés érvényesüljön. A cikkekért nem tudunk fizetni, ahogyan az olvasásuk is ingyenes.

Keressük a spirituálisan is korrekt, univerzális szintet jobban megközelítő, teljes körű tudományos gondolkodást, nyitottságot, bátorságot, hogy minél jobban megismerhessük az embert, a földi létet és az univerzumot.

Célunk az emberi kultúra, a tudományos élet kitért gondolkodás felé való rehabilitációja. Joseph Ratzinger szavaival élve: **„Senki sem állíthatja azt, hogy ő a szó igazi értelmében „tudja”, hogy Isten nem létezik. De felállíthatja azt a hipotézist, hogy nem létezik, s ebből a tételből próbálhatja megmagyarázni az univerzumot.”** (Krisztusra tekintve) Mi azt látjuk, hogy a jelenlegi tudományos élet megnyilvánulásai szinte csak földies, materiális szempontból próbálják megérteni, megélni a világot. Az így (meg)magyarázott földi világ jelenségei nagyon sok esetben — jelenleg még felmérhetetlenül, vagy be nem vallottan — téves következtetésekre vezethetnek. Pl. a világ keletkezésének módja, oka. Vagy az ember megjelenésének ideje, hogy miből és hogyan alakult ki, más bolygókon, más életek keresése, a kizárólagosan szén alapú gondolkodás is nagy hiba stb.

Az AQUILA feladatának tekinti az emberi felfogás horizontjának a felfoghatóság határáig való tágítását, amit szerintünk folyamatosan feszegetni, nyújtani, bővíteni lehet.

K. Jaspers gondolatai: **Az egzisztenciális embernek mindig úton kell lennie, nem merevedhet meg dogmatikus igazságokban (...) mindig nyitva kell állnia és tanulékonynak kell maradnia, készen arra, hogy megvitassa az ellenkező álláspontot, mindig tudatában annak, hogy a vándorló embernek nincs végleges igazsága.** Nyíri T.: Filozófiatörténet (1983), 14.2.2. fejt., 446.o.

A TÚLLÉPÉS kiadvány a kedves Olvasóktól az elmélyült olvasást várja. Az AQUILA nyitott minden újat hordozó elmére, elfogadjuk és közöljük a beadott cikkeket, ha a Szerkesztő Bizottságunk jóváhagyja.

Minket Istenen kívül senki sem működtet, és szabadok vagyunk mindenféle földi érdektől, nem fogjuk sem politikai, sem semmiféle más érdekből cenzúrázni a beadott cikkeket. A közlés legfontosabb kritériuma elsősorban az, hogy a fenti szellemben íródott-e a mondandója, megfelel-e ennek a kitért horizontnak, megfogalmazása és mondandója tekintetében megfelelően igényes-e, hordoz-e logikát, újszerű gondolkodást. Nem számít a szerző vallási és politikai hovatartozása, ha nem támadja az Istenhitünket.

Semmiféle erőltetett, igazi értékeket nem hordozó, plágiumgyanús terméket sem fogadunk el!

Egyéniségek írásai kellenek.

M. Blondel

***Minél többet tud az ember,
minél többje van, minél több ő maga,
annál inkább tudatára ébred annak,
hogy nincs semmije, nem tud semmit,
hogy nem az, amit akar.***

(Nyíri T.: Filozófiatörténet (1983), 15.2.2. fejj., 494. o.)

Tartalom

KEDVES OLVASÓINK!	4
TORZULÁS, JAVULÁS VAGY CSAK VÁLTOZÁS ..., MERRE TART AZ EMBERISÉG?	6
Információáradat hatása; Szentimentális látásmód; Evolúciós (lassabb) változások; A világtól független belső harmónia; A jövő elképzelhetetlensége; A gyors változások pszichés hatásai; Robotizáció; Emberiség szakadása; Istenkapcsolat és egzisztenciális fejlődés	
BOSSZÚ	11
Érvek a bosszú mellett és ellen; A bűn fogalma; Jézus tanítása és példamutatása; A gyűlölet hatása	
AZ ANYAGRÓL	16
Az anyag visszajutása Istenbe; Dimenziók közötti átjárás; Szentek fényé válása; Egy kő élete, jelentősége, dimenziója; Az anyag fogalma; A gondolkodás és problémák szerepe; Modern európai tévhit; Az imádság eredeti jelentése és jelentősége	

Pável Márta

TORZULÁS, JAVULÁS vagy csak VÁLTOZÁS ..., MERRE TART AZ EMBERISÉG?

Naponta hallani azt a vágyat, vagy azt a meglátást, hogy régebben jobbak voltak az emberek, régebben minden jó volt, és ez a világ most a pusztulatba fut. Hajlamos lennék én is ezt mondani, de nem biztos, hogy így igaz. Ami inkább közelít az igazsághoz, hogy erősen más lett az emberiség. Ez a más viszont nagyon sokféleképpen érthető, mert sok oldalon lettünk mássá.

Az ember most itt él – főleg hogyha 70 év körül van –, akkor neki a 70 évvel ezelőtti életről is van egy tapasztalati világképe, hogy milyenek voltak akkor és ma az emberek, és van 70 évnyi összehasonlítása. Igaz, nincsen ilyen közvetlen tapasztalati összehasonlítása 100-200 vagy 1000-2000 évnyi távolságról... De ha logikusan gondolkozom, pl. 70 évvel ezelőtt média, rádió, televízió, mobiltelefon, egyebek nem voltak, – illetve rádió nyomokban volt – mára ezen eszközök miatt a világ egy „kis faluvá” lett összezsugorítva. Anno nem volt annyi információ arról, hogy mi történt a világban, amit most megtudhatunk kb. öt perc alatt. Pl. Ausztráliában kit öltek meg, vagy a déli sarkon mit találtak, vagy az északi sarkon mi lett a jegesmedvékkel, tehát az információs távolságok összeszűkültek. Az információhalmaz okán a felgyorsult működésben megváltozott minden, ez is kelti azt a képet, hogy rosszabb, mert ma csak a rossz a hír, a jó, az mellékes...! Most túl sokat tudunk a rosszról. Régebben ugye – hogy hírhez jussanak...–, el kellett lóval, vagy tevével, vagy bármivel menni sok-sok kilométert, majd a sokszor eltorzult hír jutott el az emberekhez. Lassan mentek a hírek, és annak az autentikussága akkor sem volt biztos.

Nem mintha most igaz lenne egy-egy hír, mert most sem az. Nem biztos, hogy azt mondhatjuk, most sokkal több a bűntény, sokkal rosszabbak lettünk, mint régebben voltunk. Azt se mondhatjuk el, hogy sokkal finomabbak lettünk bizonyos téren, mert nincsen hiteles összehasonlítási alapunk, nem tudjuk torzítások nélkül egyiket sem. Ha Interneten böngészek, látom, ahány felület van – tisztelet a kivételnek –, annyit torzít politikai, gazdasági érdekviszonyok, lefizetés és egyéb okok mentén. Ha akarunk valami hírt – hogy még elfogadható is legyen...– akkor meg kell nézni pro és kontra, tehát több oldalt és utána elgondolkodni, hogy valóban mi lehet az igazság, és akkor sem biztos, hogy kitaláljuk. Így pl. nagyon nem mondhatjuk, hogy romlott az egész emberiség, és régen minden jobb volt, azt se mondhatjuk, hogy most sokkal jobb, mint régen, mert többnyire szentimentális a képünk.

A régen jóra most, mint különösen idealizált állapotra gondolunk vissza, hogy bezzeg milyen jó volt. Nekünk nem volt legónk, hanem kukorica csutkákból meg ragadós bogáncsból csináltunk gyerekbútorokat, várakat stb., meg jól eljátszottunk, pl. két fadarabbal bilickéztünk, amiről sokan nem is fogják tudni, hogy mi az. Anno jól elvöltünk, s én azt gondolom, az a lényeg, hogy az, amit akkor és ahogy az ember csinált, az lekötötte és elég volt. Az emberben kissé piszkálódva felmerül a kérdés, ugyan melyik gyerek dobálta a másikat vihar után olyan homokból lett üveggel, amit az előtte elfutó labdányi gömbvillám „készített” nekünk. Egyedi! Úgy érzem, hogy – vidéki, szegény gyerekként – mára sem lettem sérült gyerek/felnőtt, nem volt semmink, de feltaláltuk magunkat és játszottunk eleget. Azt gondolom, bármilyen szegény, de szép idők voltak, egészséges idők voltak. Megóvott a sznobságtól, a sok felesleges dologtól, mégsem érzem azt, hogy a Rákosi idők/meg egyebek alatt nem cizellálódtam volna, sőt ez csiszolt a legjobban. Olyan pluszt kaptam, ami engem az egész életemben segített; például a nagyszüleim hite, szorgalma, a vidéknek a bája, erkölcsse, a vidéki ember egészséges

gondolkodása, ahogy egymással beszélgettek. Ők ismerték, segítették egymást – a maival ellentétben...–, egymásnak kóstolókat vittek, a cigányokkal emberségesen bántak, igaz, kicsit kordában is tartották őket. Konkrétan a balatonfelvidékiek mindent megtettek, hogy elérhetővé legyenek a mindennapjaik. Megtanították a szép szegénységet, mi szükséges, mi nem. Luxus nem volt, voltak szép népi ruhák, szép énekek, szép közös ünnepek, pl. falusi szokások buj - búj zöldágazás húsvét másnapján. Soha nem találkoztam kábítóssal. De ezeket is csak az én szemszögemből mondhatom, ez nem biztos, hogy mindenkinek ilyen szép volt, ilyen kultúr környezet volt, lehet hogy ha nem a Balaton északi partján, Nemesgulács / Badacsony környékén nőnek fel – ami valóban, egy kulturált vidék –, más lett volna. Azt gondolom, hogy ha Borsodnak a legvégső zúgában lettem volna, súlyosabb lett volna az élet, nem biztos, hogy ilyen élményekről számolok be. Nem biztos, hogy ott jó, nyugodt és Isten felé menő békés emberek között tölthettem volna zsenge éveimet. Erre mondhatnánk azt is, ez a karma....

Agyunk fejlődése, kvalitatív változása?

Azt sem állíthatjuk, hogy biológiailag, fizikailag stb., semmi sem változott, mert nem igaz, az evolúció lassan, de működik. Igaz, régen is voltak zsenik, de most a zseniség felé hajlik a fejlődés. A régi görögök, Platón, Püthagorasz és társaik igen fejlett gondolkodással rendelkeztek, de nem biztos hogy az egész társadalom olyan cizelláltan gondolkodott, mint ők. De itt is szakadás van, mert van egyrészt olyan, aki meglepően jól, egyedien gondolkodik, azt a társadalom pl. elnevezi mindenfélének, indigó gyerekektől kezdve akárminek, de látszik, hogy a gondolkodásmódjukba egy olyan változás van beiktatódva, amelyiket érdemes lenne használni. Érdemes lenne jóra, érdemes lenne az emberiség céljaira fordítani, egyrészt az erkölcsösség, másrészt a humánus viselkedés, érzés, szeretet, stb. megtartása mellett egy másfajta társadalmi normát létrehozni. Kellene egy új kor, ami valóban szabad, valóban demokratikus, mert ma erről csak mondják, de nem az. Olyan társadalmat kéne a megváltozott emberrel létrehozni, ahol a sokféleség nem a bűnből áll, és nem az obszcén viselkedés pártolásából, hanem engedi a gondolkodás szárnyalását, amit senkinek sem szabadna bekorlátozni. A sokféleséget nem nemi devianciában, hanem szellemi magaslatok másságában kellene kiélni. A sokféleség nem leépülés kell hogy legyen, hanem minősítések nélkül engedni kéne, hogy egymás mellett óriási különbséggel fejlődhessenek az emberek, anélkül, hogy egyendobozt helyezne rájuk a társadalom. Ha az egyik nem akar „repülni”, ne repüljön, a másik ha akar, repüljön / szárnyaljon, akár fizikailag, akár gondolatban, akár lélekben.

Azt gondolom, hogy az agyunkat, a gondolkodást és a stílusunkat lényegesen kéne javítani, hogy segítsük azokat, akik valóban elszakadtak már ezektől a régi, de jó normáktól. Jelenleg a tanárok nagy része nem ilyen, nehezen, de el kéne érni, hogy olyan neveljen, aki hagyja fejlődni a lényt, olyannak, amihez tehetsége van. Ez még pillanatnyilag csak elképzelés szintjén van meg, de az agyunk változása, a gondolkodás minősége, gyorsasága és rugalmassága feltétlenül változás után kiált.

¹Prohászka: A mi tragikumunk, hogy sok sötét s erőszakos géniusz támadt föl köztünk, kik nemcsak filozofáltak, nemcsak kritizáltak, hanem az életnek új formát is kerestek. Valjuk be, hogy nem találtak. Újat akartak adni, újat, amit ők teremtettek s gondoltak s éltek, de ez az újság inkább kín és szenvedés, tépelődés és meghasonlás volt. Lelkük kínját s kételyeit szórták világgá, szívük lázadásait harsogtatták bele a világba; azt adták, amitől ők maguk is

szegényebbek s rosszabbak lettek s nem azt, amitől érzéseikben nemesbültek s jobb emberek lettek. Nem a lélek harmóniájára oktattak, hanem a legtöbb csak sebeit mutogatta, véresre tépték magukat s a szellemi világban e révén megisméltődött a régi római arénák divatja, ahol sebeken, töréseken, haldokláson éldelegtek; szenvedést akartak látni s azt az erőt, aki tört és zúzott, végre is nem hősnek, hanem gladiátornak nézték.

Jellemző, hogy mennyire más Prohászka püspök gondolkodása a változásról, az újról, mint például amit leírtam, de Ő itt félős, távlatokban sem gondolkodik. Annak ellenére, hogy igen nagy tisztelője vagyok Prohászkanak, ő a jelenben akar tisztulást, de az idő kerekének forgását a változással – ami nekünk hasznos...– azt követni kell, nem lehet a jogos társadalmi változást visszatartani.

Az nem biztos, hogy a készületlen lélek harmóniáját segíti az a zubogó, forrongó változás, ami már működik, tehát nem tudjuk azt, hogy ebbe a testből és lélekből álló ember, hogyan tud beilleszkedni. Nem tartható vissza a változás csak azért, hogy a léleknek derűje legyen. Ez sok minden mástól is függhet, nem éppen a földi változástól, hanem pl. ahogyan Eckhart mester írta, le kell válni a világról és kvázi szentként élni Istenben. Csakhogy igazán leválni a világról – ahhoz hívő embernek kell lenni, és sokan nem azok – elég kevesen tudnak, kevesen akarnak, még ha csak egy picit is, leválni a világról. Hát két lovon ülni egyszerre bajos, ha az ember nem válik le a világról, akkor máris háboroghat benne a már feltűnően megváltozott „rend”. A következő időkben igen kívánatos dolog lenne, hogy valaki azt elmondhassa, nem érinti az egész, benne valami fajta megnyugvás, harmónia van. Vannak, akik a nyugalom hiányát érezve sokfelé és sokféleképpen keresik a harmóniát, szorítok mindenkinek, hogy meg is találja, mert nagyon sok hamis tanító van.

Prohászka itt a látást, fejlődést a küzdő biológiai – de nem letapadó – embernél képzelel el, s őt ott akarja magasabb szintre emelni. Ez sem lenne rossz.

(1: 18.o.) A második energia a jövőbe, a fejlődésbe, a több jóba van beleállítva. Mi nem vagyunk készen, mi folyton leszünk; úton vagyunk, levőfélben vagyunk s azért folyton akarunk. Akarjuk a létet, a több létet, a nemesebb, értékesebb létet s azt akarnunk, azért küzdenünk kell. Aki nem küzd, az nem is jó s aki készen akar lenni az időben, az rossz. De ezt a többlétet megint csak magunkban kell keresnünk s azt magunkban kell megteremtenünk, függetlenül a világtól. Aki a világhoz köti magát s állástól és sikertől teszi függővé boldogulását, az tönkreteszi kedélyét s jellemét; azt, ha fénynek indult is, elnyeli a sötétség s ha súlynak s nyomatéknak tartotta is magát, pitykőnek bizonyul, mellyel az utca játszik.

A változáshoz készen kellene lenni. Milyen ez a készenlét? Független a világtól, magamban kell felismerni, megteremteni, mit akarok, hova megyek, felismerem/meg tudjam különböztetni a jót és a rosszat. Kérdés, hogy ki tudja megmondani, a jövő emberénél a jó és a rossz küzdelméből mi fog kijönni.

Még egyszer fölteszem a kérdést: torzulás vagy javulás a jövőkép végeredménye? A múlt képe valami módon még összeállítható, habár ismétlem, már-már szentimentálisan gondolunk vissza rá. A hiteles jövőképben – ami még nincs –, a fantázia nagyon nagyot lendíthet, különösen besegíthet vagy torzíthat a mesterséges intelligencia, a földönkívüli értelmes lények megjelenése, az eddig nyilvánosságra nem hozott elektromos és egyéb fejlesztések eredménye, amiből csak annyit tudunk mint a jéghegy csúcsa, amennyi kilátszik. Tehát itt vannak olyan rejtett dolgok, amiről nem tudunk. Nem tudjuk azt sem, hogy milyen hatás alatt van az emberiség irányítása, s nagyon úgy tűnik, hogy az nem innen való. Szinte semmi sem biztos, semmi nem kiszámítható. Nem mondhatunk csak torzulást az emberiség életében,

mert akkor általánosítunk. Itt a kérdés az is, hogy el akar-e az ember szakadni a földtől, a természetes élettől és akar-e menni gépiesített életbe.

Megemlítem (a jövőnkre nézve), hogy torzulás lett a 200 évvel ezelőtti emberhez képest, lelkiekben, erkölcsében, földszeretetében stb. Feltétlenül változott. S lehet, hogy a 2000 évvel ezelőtti emberre viszonyítva azt mondhatjuk, hogy eltorzultak lehetünk, hogy 200 év múlva ismét azt mondjuk, hogy megint eltorzultunk, de inkább azt, hogy az előzőkhez képest lényegében változás történt. Kérdés, hogy ez a változás pozitív vagy negatív irányú lesz, hogy az emberiség életében a társadalom megerősödése vagy pusztulása következik be. Ezt nem tudhatjuk, ezt a szociológusok, pszichológusok és egyéb tudósok elemzik, de nem biztos, hogy náluk van a bölcsék köve, és nem biztos, hogy tudnak olyan szinten gondolkozni, hogy a beláthatatlan következményeket is beszámítsák. A változásokba pedig azt gondolom, hogy olyan következmények, olyan ugrások lesznek, amelyek olyan változást okoznak, amit el sem tudunk képzelni. Pl. 200 évvel ezelőtt még a legelvetemültebb ábrándozók sem tudtak ilyeneket kitalálni, amiben és ahogyan ma élünk.

Nekem a jövőnkre nézve erősen aggasztó, hogy nagyon felgyorsult a technikai fejlődés, a társadalom elistentelenedett, az emberek cél nélkül lézengenek, mert az anyagiak, a fogyasztás, a külsőségek uralják őket, s ez az embernek, aki lelkes lény, nem lesz elég. S már most sem elég, vannak kiégések, vannak hirtelen felbukások, meghal az ember fiatal korában – jó, ennek más okai is lehetnek –, rettentően megváltozott tempó, ételek, vegyszerek stb., az emberi szervezet és psziché nem alkalmas ilyen nagyon gyors változásra.

Az emberek nagy része ma is depressziós, életunt, a közelgő gyors változásokra, hogy tud rápörögni, rá tud-e? Kétféle lény lesz (sok alváltozással), a klasszikus lába alól kicsúszik a talaj, s valami szinten „robotizálttá lesz”. Szerintem egy ideig az lesz az emberiség kisebb része, amelyik valami szinten robotizáltatja magát, mert ugye ez a jövő, legalábbis most így néz ki. Nem tudhatjuk azt, hogy az ember, a biokémiai felépítésű ember, hogy fogja kibírni ezt az egészséget. Nagyon úgy tűnik, hogy nem, vagy alig bírja ki. Tudjuk jól, hogy a kutya kimegy a mezőre, meg a macska is, és azt a füvet eszi meg, amelyik őt meggyógyítja. Az ember, aki érzi, hogy képtelen lesz átvenni ezt a gépies jövőt, már most elkezd menekülni a városból (hogy a maga „füve” meglegyen...). Már egyre többet lehet látni, hogy a pusztában, erdőben kis területen szinte primitív körülmények közt élnek emberek, menekülésnek vesznek egy tanyát vagy egy falut berendeznek maguknak, ahol élni akarnak, és távol akarják magukat tartani a rohanó társadalomtól. A menekülők valami módon meg akarják állítani ezt az embertelennek látszó – szerintem az is –, ki tudja hova rohanó életstílust, ha egyáltalán van egy értelmes (Istennek tetsző) célja ennek a változó életformának. Ősi ösztönből az ember – lehet, hogy ez az, ami a kutyának az, hogy kimegy és eszi füvet – kimegy és elkezd kapálni a földet, mert a természet megnyugtatja; a madarak, fák, stb, mert az ember velük együtt alakul ki. A hasonló a hasonlót valahol megnyugtatja, még akkor is, ha az egyik növény, a másik ember, de akkora nagy különbség – ha jól bele gondolunk – nincs is. Itt még az ember, úgy vélem, a humánus, lelkes, több ezer éves életét menti.

Viszont nagy kérdés, hogy amelyik ember belemegy abba, hogy egyre inkább robotizálódjon – ugye ez egy folyamat –, annak egy idő múlva nem lesz szüksége a földről semmire, nem lesz szükséglete a termelésre sem, mivel a teste is átalakul, és bizonyos fajta szintetikus élelmiszer vagy az sem kell, mert másfajta táplálékon él, erről az emberről már nem mondhatjuk azt – legalábbis szerintem –, hogy ez az ember ugyanaz az ember, mint amelyik kapál, növényeket termel stb.

Úgy fogtam fel, azon gondolkoztam mikor Teilhard műveit olvastam, hogy az emberiség fejlődése olyan, mint egy többszörösen, sokféle meglátásból kinyitható olló – ezt már sokszor leírtam. Az olló egyik ágába fognak talán tartozni a magukat robotizáltató lények, a másikba a klasszikusan élők, akik meg akarják őrizni a biokémiai földközeli állapotukat. S ez a két fajta emberiség, mint ahogy nyitom szét az ollót, távolodik egymástól, mert nem tud majd az egyik a másikkal miről beszélni. De sokféleképpen nyílhat az olló, akár materiális kontra spirituális, akár durva lelkület vagy abszolút finom ember stb. között is, tehát szakad szét az emberiség milyensége, sok-sok átmenet lesz, és ezek az átmenetek értetlenséget, döntésképtelenséget és egyéb problémákat okozhatnak a társadalomban. Remélem, lehetőleg nem oda megy ki a dolog, hogy az egyik fele kinyírja a másikat, miután mondjuk a robotizált ember azt mondja, hogy fölösleges ez a biokémiai, állandóan betegeskedő minden bajt összeszedő lény, nem jól hasznosítja az agyát, nem tud annyira dolgozni, nem tud jól koncentrálni, sokba kerül, s ő már ezt megoldotta, ergo fölösleges ezeket eltűnni a földön. Félő, hogy lehetnek itt olyan folyamatok, amiktől az ember ma már megijed, mert belátja hogy ez lehet reális is, és be fog következni a közeli jövőben. Persze reméljük azt is, hogy nem, de semmire sincs, így erre sincs biztosíték.

Feltehetjük magunknak a kérdést, hogy mi most hogyan álljunk az egészhez? Magam a hét X-szel azt mondom, hogy már mindegy, mert ki tudja, mikor szólítanak haza és már kibírom féllábon is, de aki 20 éves, az ezt nem mondhatja, mert annak előbb-utóbb dönteni kell, hogy erre vagy arra. Ez is függ a neveltetéstől, a környezettől, az észbeli felfogásától, a hitéletétől, stb., tehát sok mindentől függ, de nagy valószínűséggel sokkal erősebb döntési kényszerbe kerül, mint az idősebbek, akik már kifelé mennek ebből az életformából. A kérdést nekik kell jobban feltenni, és jobban kéne elgondolkozni, hogy készüljenek föl az életüket megrengető változásokra.

Itt most be kell, hogy iktassam Istent, mert az, hogy akár robot, akár nem robot, Isten mindig volt és mindig lesz, na most az, ami az embert élővé és értelmessé teszi, az az Istentől kapott, tőle származó értelmes lélek. Kérdés, hogy ez a lélek elfoglalja-e ezt a robottestet, át lehet-e vinni vagy nem. Isten szemével van-e akkora különbség a biokémiai vagy robottest között, mint ahogy mi véljük. Lehet, hogy csak nekünk elképzelhetetlen, hogy egy robottest lelkes lény legyen, mert annyira bele vagyunk süllyedve a biológiai formánkba, hogy ezt az elképzelést még az agyunkban is, mint elképzelhetetlent kitöröljük. Ez ügyben hatásuk van az egyházaknak is, tehát akik még mereven kezelik, hogy ki lelkes lény, ki nem, nekünk ezt még nehéz elképzelni is. Tegyük fel, hogy át lehet vinni valami módon a lelket egy először félig gépesített lénybe, majd egyre jobban fejleszteni. Talán majd azt is mondhatjuk, hogy mi biológiai lényként egy-egy fejlődésnek az előstádiumai voltunk, ami hát nem egészen jól működött, mivel a működtetése sok szenvedéssel, betegséggel, korai halállal jár, viszont lehetséges hogy ha át lehet vinni a lelket, akkor egy mechanikus szerkezetben – ami nem biztos, hogy olyan mechanika amire gondolunk, mert lehet számunkra elképzelhetetlen is, de most csak ezt tudjuk; biorobot vagy bármi lehet, de az kevésbé hibásodik meg – tovább él. Több ideje van például Istennel foglalkozni, több ideje van magát megjavítani. Azt sem tudjuk, hogy milyen bűnöket követett el vagy mit hozott, vagy mi lesz neki az, amit meg kell javítania. Ezek olyan kérdések, amire pillanatnyilag nagyon nincsen válasz, illetve csak fantaziálás van, hogy merre megyünk el. Ez ügyben semmi sem biztos, azt mondhatom, mint elődeink, hogy tudom, hogy nem tudok semmit, mert tényleg itt a sötétben tapogatózunk.

Az ember, aki ma tele van testi fájdalmakkal, főleg idős korára, örülne, hogyha nem fájna semmilye, és egy olyan szerkezetet építenének bele, ami mozgatja. Ha most belegondolunk, hogy mit tudom én pl. az emberben van esetleg három protézis, ami közlekedni segíti, a másik

meg mankóval jár, innen már egy-két lépés majd az, hogy lassanként az egész ember pótalkatrészeket kap. Eleinte azt, de nem biztos, hogy így fog működni.

Nekem, mint emberekkel foglalkozó tanárnak, azért vannak kötelességeim, én azt gondolom, hogy minél inkább nyitottan állok a témához, annál jobban teszem. Egyikre sem mondom, hogy ez hülyeség, hogy nem megvalósítható – mert ezzel ellenállásra nevelnék –, mert vannak előnyei és hátrányai a dolognak. Azt nem láthatjuk be, hogy külső és egyéb hatások nyomán merre felé billen a mérleg nyelve. Pl. egy őseembernek pánik lenne egy lift, vagy egy önműködő ajtó, egy káosz lenne. Ha egy mai embert, aki nem felkészült lelkileg, egy nagyon fejlett idegen civilizáció bevinne az űrhajójába, ő körülbelül pont így viselkedne, mint az őseember a liftben. Be kell lássuk, hogy minden viszonylagos, rugalmasnak kellene lennie az emberiségnek, ha valaki így tanítja a fiatalokat, illetve a középkorúakat, vagy bárkit, azzal segíti a jövő változásait könnyebben megélni. Nem lehetünk konzervatívok, végig kell gondolni a lehetőségeket, és egy olyan képet kell adni, hogy rugalmasan, nyitottan a végső célnak megfelelően gondolkodzzanak az emberek. Meg kell találni a módot, hogy az élet ne legyen céltalan, legyen hit, Istent kell belehelyezni a 21. századi fejlődésbe, Ő legyen a végső állomás. Ez nem divat kérdése, mert Ő mindig egy és ugyanaz, nem változtatja a véleményét, bízni lehet Benne.

Varga Péterné/ Pável Márta, katolikus hittanár, az AQUILA h.r. vezetője, 39 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója.

Két könyve jelent meg (Akinek füle van a hallásra, az hallja meg, valamint A misztikus teológia alapjai) és egy Hazafelé címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetőek; az AQUILA Magazinban és a Túllépés n.é. lapban, valamint a blogokban:

<https://sasmarta.blogspot.com>

<https://ufo-sas.blogspot.com>

<https://Isten-az-egyetlen-remenyunk.blogspot.com>

<https://tullepes.blogspot.com>

<https://sasgondolat.blogspot.com>

Szeibert Márton

Bosszú

Könnyű ájtatos lelkülettel frázisokkal dobálózni, mint például, hogy „a bosszúállás gonosz dolog”. Ebben az írásban szeretnék a mélyére menni annak a kérdésnek, hogy mi is az a bosszú, miért tud hasznos lenni, és mindezt annak érdekében, hogy utána Krisztus tanítását is mélyebben meg tudjuk érteni.

Pro

Egy kisgyerek, amikor oviba kerül vagy amikor a testvéreivel növekszik, akkor szépen megtanulja az együttélés bizonyos szabályait. megtanulja például, hogy nem szabad bántani a másikat, mert az fáj neki, és hogy igazságosnak kell lenni, mert az igazságtalanság is fájdalmas. Hogyan tanulja meg ezeket? Jó esetben a nevelők példamutatásán, tanításain keresztül, de nem tudom, hogy ez önmagában elegendő lenne-e. A genetikailag belénk kódolt egyszerű természeti reakciók is elősegítik ezt a tanulást, úgy mint: düh, agresszió, bosszú. Mire gondolok? Amikor az oviban mondjuk Attila megüti Bélát, Béla mérges lesz, és visszaüt. Mondhatjuk, hogy bosszút áll. Ennek köszönhetően Attila több dolgot is megtanul. Egyrészt,

hogy a tetteinek lesznek következményei. Másrészt, ha Béla elég erősen visszaütött, akkor azt is megérezhette, hogy az bizony fáj. Így Attila a jövőben nem fogja megütni Bélát, de jó esetben senkit sem, mert megtanulja, hogy az nem jó senkinek sem. Érdeemes volt tehát Bélának bosszút állnia Attilán? Úgy tűnik, igen.

Mi a helyzet egy felnőttel? Jó esetben már gyerekként megtanulta, hogy úgy kell viselkedni másokkal, ahogyan szeretnénk, hogy velünk viselkedjenek. Krisztus is ezt tanította. Vannak, akik mégis – ki tudja miért – sötétségben élnek, és mások kárán igyekeznek előre jutni. Megtanulták, hogy a látványos rosszaságért büntetést kapnak, ezért ravaszabban próbálnak gonoszságot csinálni, hogy ne kapják el őket. Ha nem lenne igazságszolgáltatás, vagy nem félnének a bosszúállástól, akkor sokkal több lenne a látványos gonoszság. Annak a tudatnak, hogy a másik ember esetleg bosszút áll a gonoszságon, visszatartó ereje van. Tehát hasznosnak tűnik. Nézzünk egy nagyon szélsőséges példát, ami talán segíteni fog tovább elemezni a kérdést. Van egy házaspár, felnevelték a lányukat, becsületes, szerény, boldog család. A lány épp csinosan felöltözve megy haza éjszaka egy szalagavató utáni mulatozásból. Egy ismeretlen, árnyékban osonó férfi leüti a lányt, beteszi a kocsijába, hazaviszi, bántalmazza, megerőszakolja, megöli és bedobja a folyóba. Másnap valaki megtalálja a holttestet, a szülők beazonosítják, hogy az ő lányuk. Az orvos megállapítja a szexuális erőszak tényét, és hogy a lány később az ütésekbe halt bele. A szülők fájdalma leírhatatlan. A környéken híre megy a dolognak, kiderül, hogy ez nem az első eset volt. Az anya nem tud megküzdeni a fájdalommal, elhagyja a férjét és messzi országba költözik. Később egy véletlen folytán ez az apuka épp a gyilkos házához keveredik, ott egyértelmű bizonyítékokat talál ellene, elkapja a fickót, leüti, megkötözi. Visszaidézi az imádott kislányát, a kislányának az illatát, mosolyát, és hogy milyen szörnyeteg van most itt megkötözve maga előtt, aki mindezt elvette tőle, hogy milyen borzalmas fájdalmat okozott az ártatlan kislányának, és ki tudja még hány másik lánynak. Megtehetné most, hogy rendőrt hív, talán a bíróság elítéli, és akkor a fickó az élete hátralevő részét börtönben töltheti. De ott van az a „talán”. És mi van, ha mégsem? Meg amúgy is, az apuka fájdalma görcsös gyűlöletet hozott létre benne, ami borzalmas erővel arra készíti, hogy most itt bosszút álljon, darabokra tépje ezt a szörnyeteget. Talán akkor ő is felszabadulna a teher alól, még ha a kislányát nem is kapná vissza. Az élete értelmét már elvesztette, nincs veszíteni valója. Dönt. Hosszantartó kínzásokkal megöli a lánya gyilkosát. Úgy érzi, joga van hozzá, hiszen ez a szörny elvette az élete értelmét, és több életet is kiontott, több embert is tönkretett, és olyan fájdalmakat okozott, amiket nem lehet leírni. Helyes volt ez a döntés? Bár szerintem nem, de mindenesetre érthető, megérthető, és belül talán mindannyiunkban egyfajta furcsa „elégedettség” is megjelenik, amikor meghalljuk, hogy a szörnyeteg megkapta, amit megérdemelt, és hogy ezentúl nem fog más családokat tönkretenni.

Még kívülállóként is van bennünk valami, ami vágyik a bosszú beteljesülésére. Rengeteg film és sorozat építkezik erre a bennünk levő érzületre, és örülünk, amikor a főhős végre elkapja a gyilkost. A bosszúvágy, amit a természet beleoltott az emberbe, meg más élőlényekbe is, például az elefántba, egyfajta önvédelmi mechanizmusnak is tekinthető mind az egyed mind a tágabb közösség, faj részéről. Bár nem vagyok biológus, de feltételezem, azért alakult így, mert ez volt a túlélés egyik eszköze. Ez olyannyira logikusnak tűnik, hogy a társadalmi törvények, jogalkotás már az ószövetségi időkben biztosan, de valószínűleg még sokkal korábban kialakította a „szemet szemért, fogat fogért” elvet.

Kontra

A bosszúállás egyik ellenérve lehet a túlkapás veszélye. A fenti kislánygyilkosos példában az apuka nyilvánvalóan nem tud tisztán dönteni, hiszen az érzelmei elvakítják, ugyanakkor ez annyira szélsőséges példa volt, hogy nehezen tudjuk elképzelni, miféle túlkapást tudna az

apuka elkövetni a gyilkos ellen. Azt képzeljük, hogy a gyilkos itt minden rosszat megérdemelne. Azonban az esetek nagyobb részében, a saját hétköznapi életünkben, a mindennapjainkban, ha bosszút akarunk állni, ha vissza akarunk ütni, ha az indulatokra bízunk magunkat, akkor ott nagyon el tudnak durvulni a dolgok, elfajul egy első kis furkálódó beszólás egy komoly verekedéssé, akár gyilkossággá. Az egyre nagyobb visszacsapások alkalmazása végül atomháborúhoz és teljes pusztuláshoz is vezethet, kivéve, ha az egyik fél nem tér „észhez”, és adja meg magát a másik félnek egy nagyobb jó érdekében (atomháború esetén az emberiség fennmaradása érdekében).

A korábban megemlített szemet szemért elv egyik lényeges tanítása éppen az, hogy a megtorlás semmiképpen sem lehet nagyobb, mint az első tett. Csakhogy ez nagyon ingoványos terület, sokszor azt sem tudják a felek beazonosítani, hogy mi volt ez az „első”. Egy folyamat része vagyunk, és nem feltétlen látjuk az elejét. Hol kezdődött például a Palesztin-izraeli konfliktus? Biztosan többféle történész többféle választ adna erre. De a saját kis életünkben is, vagy a körülöttünk álló embereknél is láthatunk olyan kapcsolatokat, amik nagyon régtől kezdve mérgeztettek, és az eredetük valahogy homályba vész, mindkét fél másképp és másvalamire emlékszik. Nem érdemes belemenni, nem érdemes számolgatni, hogy mi a súlya az egyik bűnnek, és milyen súllyal válaszolhatunk vissza. Krisztus is erre figyelmeztet: *„Aki kardot ragad, az kard által vész el.”* (Mt26,52). De Jézus ennél még sokkal tovább megy.

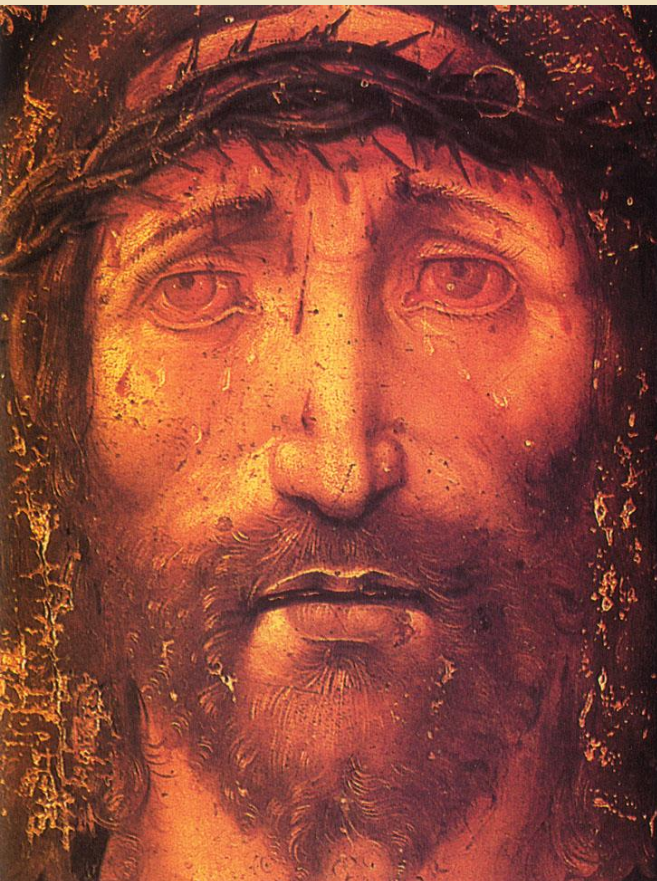
Mivel az Isten a boldogság egyetlen stabil forrása, ezért a tőle való eltávolodás a boldogtalanság felé vezető útnak felel meg. A bűn eltávolít Istentől, boldogtalanságba hajt. A vallások által megfogalmazott – Istentől sugallt – törvények tehát, amik meghatározzák, mi bűn, mi nem bűn, iránymutatásoknak tekinthetők, amik segítenek abban, hogy az életünk ne sodródjon a boldogtalanság sötétségébe. Az emberek többsége a durva önbíráskodás fölött hajlamos szemet hunyni (pl a fenti nemi erőszakos, gyilkosos példánál, ahol az apa bosszút

áll). Néha nem érezzük bűnnek a bosszút, mert egyrészt jogosnak véljük, másrészt mert a bosszú a társadalom önvédelmi reakciója is – mint azt már korábban írtam. Mindennek ellenére, függetlenül az érzésektől, azt állítom, és a Biblia is azt tanítja, hogy a helyes út nem a bosszú. MTörv32,35 *„Enyém a bosszúállás és a jutalmazás...”* – mondja az Úr az Ószövetségben. Sőt, Jézus még az ószövetségi szemet szemért, fogat fogért elvet is határozottan elutasítja: Mt5,38-39 *„Hallottátok a parancsot: Szemet szemért és fogat fogért. Én pedig azt mondom nektek, ne álljatok ellent a gonosznak. Aki megüti a jobb arcodat, annak tartsd oda a másikat is!”*

Kép forrás: https://biblia.hu/muv_jkm/hq/jkm_h_45.jpg

Juan Gasco: Szenvedő Krisztus-arc

1500 körül, Museo Episcopal de Vich

Jézus egész életével tanúságot tett arról, amit tanított, hogy a gonoszt úgy lehet legyőzni, ha az életünket sem tagadjuk meg tőle. Jézus konkrétan úgy győzte le a gonoszt, hogy megengedte neki, hogy kivégezze őt egy keresztfán. Jézus nem olyan törvényt ad nekünk, ami megfelel a széleskörű társadalmi

elvárásoknak, ami megfelel a jogalkotásnak, ami ebben a kis szűkös emberi életben igazságosnak tűnik, hanem egyszerűen szólva Ő a tökéletességre hív minket, és ennek megfelelően tökéletes isteni törvényre tanít minket, ami számunkra nem csak rövid távon, hanem lelki távlatokban ad igazságot és békét. Teszi ezt úgy, hogy közben megfogható közelségben marad, bármikor megszólíthatjuk őt, lehajol hozzánk, emberekhez is; akkor is segít, amikor nem látjuk. Jézus elsődleges célja, hogy kiszabadítson minket abból a hálóból, amibe belegabalyodtunk. Teljesen mindegy, hogy fáj-e, hogy az életünkbe kerül-e, Jézus sokkal magasabbról, madártávlatból lát, és valódi segítséget akar adni, miközben érti a bajainkat, érzi a fájdalmainkat is. A süllyedő hajónak az alsó kabinjából nem csak egy kabinnal feljebb akar vezetni minket, hogy aztán két perc múlva (pl. következő életben) megint ugyanabban a bajban legyünk, mint korábban, hanem távlatot akar adni, hogy ha őt követjük, akkor nem pusztán egy kabinnal kerülünk feljebb, nem csak a hajó aljáról jutunk a felső részbe, hanem képessé tesz, hogy elsétáljunk a tenger tetején, ne legyen ránk hatással a vihar; szárazföldet ad, sőt, szárnyakat ad, hogy szabadon elrepüljünk. De ehhez el kell engedni ezt a hálót, amiben most élünk, azt, hogy az érzelmeink vezessenek, hogy például bosszút akarjunk állni. Jn12,24 *„Bizony, bizony, mondom nektek: ha a búzaszem nem hull a földre, és nem hal el, egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz.”* Az egész életünket kell odaadni, önmagunk számára semmit sem akarni. Mindezt úgy, hogy ne érezzük azt, hogy valami nagy dolgot tettünk. Ne higgyük azt, hogy jobbak vagyunk másnál. Mt6,3 *„Te úgy adj alamizsnát, hogy ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb.”* Önmagunkat kell odaadni, ami azt is jelenti, hogy nem nőhetünk meg önmagunk szemében sem, erre amúgy sem lenne semmi okunk, de az ember mégis hajlamos arra, hogy a legkisebb erőfeszítés után büszke legyen önmagára, és elbizakodottá, gögőssé váljon.

Különbéféle mechanikai rendszerekben, nagy erőket átadó hajtóművekben a súrlódás, melegedés, kopás csökkentése érdekében gyakori megoldás, hogy az egész szerkezetet, a fogaskerekeket, csigakereket speciális olajban működtetik, hogy a lehető legjobb kenést biztosítsák az alkatrészeknek. Ez az olajfürdő jutott itt eszembe, hogy ez az egész „önátadás” csak akkor működik, csak akkor őszinte, ha mi is az Istentől származó speciális olajban, a szeretet olajában, Isten lángoló tömény fényében fürdünk. Ez megakadályozza, hogy az alkatrészek elkopjanak, hogy az emberek önhitté váljanak. A hálóba most emberként bele vagyunk gabalyodva, szükségünk van Isten segítségére, alázatra. Lépünk a háló fölé! Lépünk túl! A hirtelen felindulásból elkövetett bosszú talán nem is olyan súlyos bűn, hiszen egy biokémiai, biomechanikai reakcióról van szó; belénk kódolt törvényszerűségről; nem tisztán szabadakarati tettről, hanem egy oksági lánc folyamatáról. De ezt csak Isten tudja megítélni személy szerint, hogy a tetteink miből erednek. Viszont a düh ápolása, a belső méreg kevergetése, a hosszadalmas bosszútervezés megöli a lelket, nagyon súlyos és rossz hatása van, rabságba köt, görcsben tart, megfojt. El kell engedni a gyűlöletet!

Bűn-e a bosszúállás? Mindenképpen bűn, ha haragtartást igényel, ha hosszútávon a harag táplálja, mert az görcsbe szorítja a lelket, és nem engedi Istennek a szabad, békét adó jelenlétét „belelegeznünk”, mint friss hegyi levegőt, így hosszú ideig fuldoklik a lelkünk, sötétségbe zuhanunk, eltávolodunk a Jóistentől. És mi a helyzet a fenti borzalmas gyermekgyilkos példával? Ugyanez. Ha évek telnek el, és nem tudunk tovább lépni, nem tanulunk a fájdalmakból, és gyűlölködő mogorva jégszklává változunk, akkor magunkat is megöljük. Minél súlyosabb az eset, annál nagyobb szükségünk lenne rá, hogy képesek legyünk Isten kezébe átadni az érintett embereket, ne kínozzuk magunkat, tovább kell lépni, akkor is, ha lehetetlennek tűnik. Biztos, hogy sok idő, türelem, munka, kitartás kell ehhez, de Isten nem hagy magunkra. Meg kellene értenünk, el kellene hinnünk, hogy a bűn mindenképpen magával

hossa a bűnhődést, nincs szükség a mi bosszúállásunkra sem. A gyermek elleni erőszaktevő ember szenved és még sokkal-sokkal jobban szenvedni fog, nyomorult és beteg lélek az. Isten látja a lelkeket, az életek milliárdjait, a mi életeink millióit is, az én lelkem milliányi megtestesülését is különféle elképzelhetetlen létformákban. De mi emberek nem látunk semmit. Csak ezt az egy kis nyomorult életet, és annak is csak egy töredékére emlékszünk, csak egy nagyon szűk sávnak vagyunk a tudatában. Legyünk alázatosabbak, higgyük el, hogy az igazságszolgáltatás nem a mi feladatunk, ehhez nagyon kicsik vagyunk. A fenti példában az apuka jól tette, hogy leütötte és megkötözte a gyilkost, hiszen így lehetősége adódott arra, hogy átadja a bűnöst a rendőröknek, megmentve ezzel további potenciális áldozatokat. A gyilkossággal, a kínzással nem tett jót senkinek, főleg nem a saját lelkének. Ki tudja, talán a meghalt kislányán is úgy tudott volna lelkileg (transzcendens módon) segíteni, ha képes lett volna elengedni a gyűlöletet. Sokszor hallani olyat is, hogy egy hasonló gonosztevő gyilkost a büntetés letelte után kiengednek a börtönből, majd az áldozat rokona lesben várja, és végez vele. Talán meg tudjuk érteni, sőt talán azonosulni is tudunk a bosszút elkövető emberrel, de azt is el kell tudnunk fogadni, azt is meg kell tanulnunk, hogy ez nem helyes, ez nem az igaz út, nem a krisztusi út, amint azt már feljebb kifejtettem. Ráadásul általában nem látjuk tisztán a valóságot, nem látjuk, pontosan mit tett a bűnös és miért. Sokszor a saját szubjektív nézőpontunkból ítélünk, helytelenül.

A szeretet hatalma, amire Jézus tanít, elképzelhetetlenül erős, senki nem képes legyőzni. Ez az az erő, aminek láttán a Jézust elfogni érkező katonák meghökölnek és a földre rognak. (Vö.: Jn18,6) Ez az az erő, ami Jézust még a kínszenvedése alatt a haláltusájában is (miközben őt gúnyolta a tömeg) arra indította, hogy a gyilkos és vad emberekért imádkozzon, mondván: „Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” (Lk23,34) Ez feltétlenül isteni öntudatról árulkodik, Jézus tudta, kicsoda ő, lélekben nem tudták lehúzni a sárba, csupán a testi ruhát tépték le róla. Nincs értelme ennek az egész okoskodásnak a bosszúról, ha nem ülünk le a valódi vagy akár a képletes „imazsámolyunkra”, nem mélyedünk el, nem engedjük, hogy Isten áthasson minket azzal az erővel, azzal az emelkedettséggel, ami Krisztusban is jelen volt, jelen van. Csak ezzel a lelki többlettel lehet esélyünk arra, hogy legyőzzük a világot, önmagunkat, az esetleges bosszúvágyunkat. Ez akkor lehetséges, ha ki merjük nyitni az öklünket, hogy Isten adjon bele fényt. A harag összezárja a lelket és beteggé tesz, szenvedést okoz, fölösleges táplálni, oda kell adni Istennek, ez az egyetlen jó megoldás. Ezzel le is zárhatnám a cikket, de reagálnom kell még egy-két apróságra, amiket az írásom elején fejtegettem.

Reakciók, kérdések

Először is, az óvodás példában, amikor Béla visszaütött Attilának, és ezzel megnevelte Attilát, és meg is védte önmagát, hogy Attila többet ne bántsa őt, szóval itt valóban ez volt-e az egyetlen jó megoldás? – kérdezheti valaki. Nem biztos, hogy óvodás gyerekekre kell Jézus tanítását alkalmazni, ehhez nem értek, bár arra hajlok, hogy hasznos, ha néha hagyjuk a gyerekeket verekedni. Ezt a kérdést már nem szeretném kifejteni, nem értek hozzá, csak a kérdést vetem most fel, hogy ez azért nem biztos, hogy egyértelmű.

A másik, amit szintén a cikk elején írtam, hogy igazságszolgáltatás nélkül több lenne a látványos gonoszság. Itt az a kérdés merült fel bennem, hogy ha valaki vágyik valami rosszra, ha valakiben gonoszság van, vajon ez a rossz nem fog-e így is úgy is előkúszni belőle valamilyen formában? Ha a bűnt büntetik, akkor olyan formában fog a gonoszság megjelenni, ami vagy rejtve marad a rendőrség előtt, vagy olyan ravaszul csinálják, hogy a jog nem talál rajtuk fogást. Tehát a bűnt egy még ravaszabb működésre inspirálták a törvények. A törvények által fejlődött tovább, hogy tovább élhessen. Eredetileg az írásom elején a bosszú melletti érvként említettem

az igazságszolgáltatás szerepét is, mint a bosszúnak egyfajta elfogadott, a társadalomnak önvédelmi, jogi keretek közé szorított megnyilvánulását. Ezzel a kérdéssel felvetéssel szintén arra szeretnék rámutatni, hogy ez sem teljesen fekete-fehér.

Végezetül pedig még egy gondolat: Ha mindenki Jézus tanítását követné, akkor soha senki nem állna bosszút semmiért, a rendőrség sem lenne, szabadon rohangálhatnának a gyilkosok, csak hát ugye akkor gyilkosok sem lennének. Ha Jézus tanítását nem veszi komolyan az egész társadalom egésze együtt (a most látható világot szemlélve, elnézve a hitetlenség mértékét, ez jó eséllyel mindig így marad), akkor mindig szerepe lesz a bosszúnak, mindig kelleni fog rendőrség, és mindig lesznek gyilkosok.

A cikk írója: Szeibert Márton mechatronikai mérnök, az AQUILA Civil Közösség tagja, helyettes vezetője, aki 19 éve végez önkéntes tevékenységet az AQUILA szervezésében. A teológia, filozófia a kedvenc hobbijai közé tartozik. Egyéb írásai az AQUILA Magazinban és a Tüllépésben olvashatóak.

Rizmayer Péter

Az anyagról

Jelen írás abból a kérdésből indul ki, hogy az anyag hogyan tud visszajutni Istenbe. Pável Márta írja, hogy „*Akik a végső anyagtalan fényből (Istenből) – valami ok miatt – távoznak, akkor (csak a mi fogalmainkkal mondható, amúgy nem létező távolság növekedtével) energiájukat veszve egyre „lejjebb zuhannak”, így jön létre „valamiféle” anyag, ami egyre durvább jelleget ölthet pl. a 3D anyaga. (...) Ha ez a fény energiáját veszti, akkor úgy, ahogyan veszti, alakul ki belőle az anyag, és ez az egész folyamat fordítva is igaz, mert ha energiát kap, akkor vissza is mehet a kiinduló pontjához, Istenhez.*”² A fekete lyuk elméletnél a következőket írja: „*A fekete lyukak: kisebbek és nagyobbak lehetnek, amik egy univerzumban számottevő mennyiségűek, vagy csak rendszeren belül vannak pl. Tejút. Egyfajta időkapuk, őrlőmalmok, ahol eltűnik, „szétmorzsolódik” az anyag, hogy újra valahol másutt (akár egyik szomszédos dimenzióban) összeálljon, hol finomabbnak, hol durvábbnak. Így születnek majd az újabb dimenziók, vagy egy dimenzión belül is megszűnnek és teremnek új világok.*”³ Egy új kutatás szerint az emberi test atomjainak többsége valószínűleg életének egy részét a Tejútrendszeren túlra sodródva töltötte egy kozmikus "futószalagon" az életének egy részét, mielőtt visszatért volna a galaxisunkba. Akár 400 ezer fényévnnyi távolságot is utazhattak egyes atomok.⁴ Fentiek alapján a kérdés továbbra is az, hogy adott anyag miért és hogyan kerül vissza az eredeti állapotába, vagyis hogyan szűnik meg. Az is felmerülhet kérdésként, hogy a fekete lyukak csak adott dimenzión belül működnek vagy esetleg képesek energiaközléssel az adott anyagot dimenziók között közvetíteni, vagyis rajtuk keresztül az anyag elhagyja a 3D világát. Amit tudunk, az bizonyára rendkívül ritka, az pedig a test fénné válása. A lélek olyan erősen kapcsolódik Istenbe, olyan mélyen és osztatlanul beleáll, egybeforr vele, hogy a hordozó testet is fénné változtatja, és ezzel megszünteti az anyagot. Ilyet láttunk János apostol esetében:

² Pável Márta: „*Akinek füle van a hallásra, az hallja meg!*” *Misztikus út szemlélődésekkel*, magánkiadás, 2009., 262-263. o.

³ Uo., 261. o.

⁴ <https://www.origo.hu/tudomany/2025/01/atomok-tejutrendszer-test>

„Halála közeledtével az oltár mellett ásatta meg a sírját. Leszállt a sírgödörbe, imádságra tárta a karját. Ekkor vakító fény villant, s mire a körülállók újra láthattak, a szent teste eltűnt a szemek elől.”⁵ de olvasható ilyen eset a buddhista irodalomban is: „Azután megkezdődött a tényleges hamvasztási ünnepség. Amikor a szertartást végzők a rítusnak ahhoz a részéhez értek, ahol meg kell gyújtani a tüzet, a láma teste hirtelen magától lánggra lobbant. A tűz gyorsan átterjedt a fahasábokra és az egész máglya égni kezdett, magasra csapó lángjai szinte az eget ostromolták. A láma teste hirtelen eltűnt, és egy szivárványhoz hasonló fénygömb jelent meg a máglya fölött. A fény közepében, mindenki által jól láthatóan egy sugárzó külsejű nyolcéves gyermek ült, és lemosolygott a tömegre.”⁶ Ez a földön ismereteink szerint rendkívül ritka, de lehet, hogy jóval magasabb, finomabb dimenziókban, ahol az anyag is jóval finomabb, nem földi, ott ez a jelenség jóval sűrűbb, vagy egyenesen természetes.

A kérdés azért is érdekes, mert pl. ha egyetlen követ veszünk, akkor annak a kőnek a sorsát, útját, lényegét nem tudjuk felfogni. Azt biztosan tudjuk, hogy a követ ebből az univerzumból nem tudjuk kihajítani. Vitathatatlanul itt van, és azt kérdeznénk, hogy egy kővön múlik-e valami az univerzumunkban, akkor azt mondhatjuk, hogy nem. Ha nem lenne, akkor is minden bizonnyal ugyanígy lenne, vagyis – ilyen szempontból – lényegtelen. Persze ezt a kérdést magunkra is feltehetjük, hogy más lenne-e a világ, ha mi nem lennénk. Valószínűleg ugyanígy azt tudjuk válaszolni, hogy valószínűleg minden ugyanaz lenne benne, csak mi nem lennénk. Pl. Trumpot valószínűleg ugyanúgy elnökké választották volna stb. Mégis, hogy itt vagyunk, annak oka van, nem véletlen, hogy itt vagyunk. De akkor az sem lehet véletlen, hogy a kő is itt van, ebben az univerzumban, és pont itt, nem máshol. Vagyis végig gondolva, gondolkodás közben mégiscsak az a gyanú merül fel az emberben, hogy a kővel együtt szerves részei vagyunk a világegyetemnek, és a világ számít ránk, és mi is számítunk a világra.

A kérdés ugyanakkor az, hogy egy kő hogyan képes üdvözülni. Mi, emberek az Isteni parancsok szerint kaptunk egy utat, ami alapján tudjuk, hogy hogyan kell visszajutni. Meg tudjuk bánni a bűneinket, Istenhez tudunk menni, ha elkészültünk rá – Isten kegyelméből – meg tudjuk fogni Jézus kezét, aki egyedül el tudja égetni a bűneinket és képes hazavinni magába, Istenbe. Egy kő esetében nem tudom, hogy ez hogyan történik, hiszen – gondolom, de inkább azt feltételezem, hogy – nincs öntudata, nem képes megbánni a bűneit, a saját múltjával (karmájával) nincs tisztában, emiatt nem is tud mit kezdeni, nem tudja azt megsemmisíteni, nem képes arra, hogy megfogja Jézus kezét. Mindez azonban emberi gondolkodás, és egész biztosan rossz úton járok, ha a kérdést egyetlen kőnek így teszem fel. Mégis, ebből a körből (hacsak Isten elmélkedés útján nem mutatja meg) nem tudunk kilépni. Valójában egyetlen lépésre tőlünk már egy teljesen ismeretlen világba botlunk, amiről nem tudunk semmit, és nem ismerünk ehhez egyetlen közelítési módot sem. A kő tudomásom szerint velünk, emberekkel nem kommunikál. Nem tudunk róla semmit. Miközben mi emberi térben és időben gondolkodunk, a kő a saját évezredeivel, vagy inkább számunkra végtelen idővel, amióta van, egy egészen másik dimenzióban létezik, és valószínűleg a léte az emberi dimenzióra nem lefordítható, a létének értelme a mi világunkban nem értelmezhető. Mindez a Teremtőnél van. Ez titok, ahogy a visszaolvadásának útja, lehetősége, módja is titok marad (Ha Isten nem mutatja meg elmélkedésben).

⁵ <https://archiv.katolikus.hu/szentek/1227.html>

⁶ Tertön Tulsuk Lingpa: *Gjere láma halála* In: *Szertartás a halottakért Tibeti halálmeditációk*, Farkas Lőrinc Imre Könyvkiadó, 1998, 124. o.

Az anyag létezése már a görög filozófusoknál, illetve a gondolkodás történetében később is fontos kérdés volt. Halasy-Nagy József írja Arisztotelész *Metafizika* című művéhez írt bevezetésében, hogy „Az anyag a dolog lehetősége. Igen fontos tudnunk, hogy az arisztotelészi anyag-fogalom nem azonos a mai fizikai anyaggal, mert a Stagirita anyagon elvet és nem tényt ért.”⁷ Plótinosz írja *Az anyagról* című munkájában, hogy „A forma a minőséget és az alakot jelenti, az anyag pedig, mivel nem forma, nem lehet egyéb, mint a megnyilvánulás alapjául szolgáló meghatározatlanság.”⁸ „Nem pusztán név tehát az anyag, hanem létezik egy ilyen, a megnyilvánulások alapjául szolgáló valóság, még ha láthatatlan és nagyság nélküli is.”⁹ Az anyag ilyen értelemben lehetőség. Talán úgy tudnám értelmezni, hogy az állapot, amelyben Isten kiüresítette magát, hogy a Belőle kiváló lények lakóhelyet vegyenek nála. Előbbiek alapján az anyagot képtelenek vagyunk megérteni, minden, ami ésszel belátható, az forma. A kérdés az persze, hogy valójában a régi nagy gondolkodók mit értettek tényleg az „anyag” fogalma alatt. Csábító az a gondolat is, hogy azonosítsuk a keleti maja fogalommal: „A májában tágabb értelemben az anyagi létre utal. A májában annak illúzióját jelenti, hogy relatív szemléletmódunkat valóságnak tartjuk, hogy összekeverjük a térképet a tereppel. Az anyagi világ létezik ugyan, de csak átmenetileg. Úgy létezik, ahogyan egy álom: egy ideig van valósága, végül azonban minden szertefoszlik.”¹⁰ És valószínűleg van is átfedés közöttük. Ugyanakkor azzal, hogy egy kézenfekvőnek tűnő választ találunk, pont a gondolkodást utasítjuk el. Sokkal inkább akkor járunk el megfelelően, helyesen, ha mélyen átgondoljuk a problémát és hagyjuk, hogy a probléma mélyen átjárjon, és akár fel is borítson bennünket. Ugyanakkor az is világos, hogy a korai gondolkodók egészen másképp gondolkodtak az anyagról, és a kérdés az, hogy az anyagról való gondolkodásunk miért változott meg. Ez egyben vajon azt is jelenti, hogy a gondolkodásunk megváltozott, letértünk a gondolkodásunk eredeti útjáról? Heidegger *Útban a nyelvhez* c. munkájában mondja a japán beszélgetőtárs, hogy „Bennünket, japánokat nem riaszt el, ha egy beszélgetésben a tulajdonképpen elgondolt meghatározatlanul marad, vagy akár a meghatározatlanba rejtőzik vissza.”¹¹ Azt beláthatjuk, hogy az európai gondolkodás túlságosan a kinti világ „megfogásának” bűvkörébe került. Kívülre figyelünk, kívülre koncentrálnak, nem befelé. Ami rajtunk kívül, kint van, azt akarjuk megismerni stb. Gondoljunk bele, hogy ez a szemlélet „termeli” a tudományokat, a tudományos elméleteket, könyvek végtelen sorát, még a filmeket is. Törekszik a kinti világ minél konkrétabb megragadására, ami egyben valahol a „letarolása” is. Ez eredményezi azt, hogy a fizikai világot teljesen konkrét valóságnak fogjuk fel, éljük meg. És amikor feltettem a kőre irányuló fenti kérdésemet (hogyan jut vissza Istenbe), én is ebben a megismerési körben, gondolkodásban vagyok benne, innen közelítettem meg a követ, pedig lehet, hogy a korai nyugati gondolkodókból kiindulva a kérdést egészen másképpen kellett volna feltenni, vagy éppen fel sem kellett volna tenni. Ennek a látásmódnak a kialakulása eredményezi a világba fordulást, ami könnyen eredményezi (ahogyan tapasztaljuk is) Isten elfelejtését, a tőle való elfordulást.

A világban hitet az Istenben való hit helyett. Emiatt az ember az érzékelésbe nagyon könnyen beleveszik, elveszik a pillanatnyi érzékelések között, ahelyett, hogy koncentráltan, a világtól távolságot tartva elgondolná mindazt, amit el kell gondolnia, megpróbálna egy egységes, világról alkotott gondolatvilágot összerakni annak érdekében, hogy megismerje önmagát és

⁷ Halasy-Nagy József: *Bevezetés* In: Arisztotelész: *Metafizika*, Filozófiai Kiskönyvtár, Lectum Kiadó, Szeged, 2002, 31. o.

⁸ Plótinosz: *Az Egyről, a szellemről és a lélekről, Válogatott írások*, Az ókori irodalom kiskönyvtára, Európa Könyvkiadó Budapest, 1986, 47.o.

⁹ Uo. 56. o.

¹⁰ [https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1j%C3%A1_\(ill%C3%BAzi%C3%B3\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1j%C3%A1_(ill%C3%BAzi%C3%B3))

¹¹ Martin Heidegger: *Útban a nyelvhez, Egy japán és egy kérdező párbeszédéből*, Helikon Kiadó, 1991, 14. o.

tudjon önmagán változtatni, tudjon igazán, életbe vágón kérdezni, a valódi önmaga életet élje, önmaga legyen. Ez a fordulat a kereszténység történetében is felfedezhető: „Ahhoz, hogy ezeknek az imádságoknak a valódi értelmét megérthessük, a fentebb említett hangot kell „kihallanunk” belőlük, tudomásul véve a tényt, miszerint akkoriban az imádkozók szándéka és lelki-szellemi magatartása nem pontosan ugyanaz volt, mint a modern kor emberéé. A mai keresztény leggyakrabban az imádság hatékonyságára helyezi a hangsúlyt: kéréseket terjesztünk Isten elé, és reméljük, hogy meghallgatásra találunk (ami nem azt jelenti, hogy a kívánságok mögött mindig valamilyen gyakorlatias vagy önző szándék húzódna meg!). De ha az első keresztények ismerték is az imádság és a szentségek *hatékonyságát* és beszéltek is róla, ezen – sokkal inkább, mint mi – *jelentést* értettek, a szimbolikus és misztikus szándékot. **Az ő szemükben imádkozni annyit jelentett, mint beszélgetni az élő Jézussal**, úgy, ahogyan az emmauszi tanítványok beszélgettek velem, és ahogyan – talán már holnap – mindannyian beszélgetni fognak a dicsőségben élő Krisztussal. (...) ... **csak sajnálni lehet, hogy ez a lelkiség csaknem feledésbe merült.**”¹² Az, hogy ez a lelkiség nem ment feledésbe, Pável Márta lelki vezetőmmel tudom igazolni, aki beszél Istennel, és a tanítványait is erre tanítja. Ez az igazi út. Ez bennünk van, de valamiért letértünk erről az útról. Abban talán egyetértünk, hogy a kifelé, a világra figyelő utat lassan bejártuk, és már látjuk a katasztrofális eredményeit. Vissza kell találnunk önmagunkhoz. Vissza kell találnunk ahhoz, hogy személyesen, a bensőnkben beszéljünk Istennel.

Irodalom

- Pável Márta: „*Akinek füle van a hallásra, az hallja meg!*” *Misztikus út szemlélődésekkel*, magánkiadás, 2009.
- <https://www.origo.hu/tudomany/2025/01/atomok-tejutrendszer-test>
- <https://archiv.katolikus.hu/szentek/1227.html>
- Tertön Tulsuk Lingpa: *Gjere láma halála* In: *Szertartás a halottakért Tibeti halálmeditációk*, Farkas Lőrinc Imre Könyvkiadó, 1998
- Arisztotelész: *Metafizika*, Filozófiai Kiskönyvtár, Lectum Kiadó, Szeged, 2002
- Plótinosz: *Az Egyről, a szellemről és a lélekről, Válogatott írások*, Az ókori irodalom kiskönyvtára, Európa Könyvkiadó Budapest, 1986
- [https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1j%C3%A1_\(ill%C3%BAzi%C3%B3\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1j%C3%A1_(ill%C3%BAzi%C3%B3))
- Martin Heidegger: *Útban a nyelvhez, Egy japán és egy kérdező párbeszédéből*, Helikon Kiadó, 1991
- Henri Daniel-Rops: *Az apostolok és vértanúk egyháza*, Ecclesia Budapest, 1989

A cikk írója: Rizmayer Péter, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen diplomázott magyar és esztétika szakokon. Korábban tanított, jelenleg projektmenedzserként dolgozik. 25 éve van az AQUILA Közösségben, az AQUILA Magazinban és a Túllépésben is rendszeresen publikál.

¹² Henri Daniel-Rops: *Az apostolok és vértanúk egyháza*, Ecclesia Budapest, 1989, I. kötet, 239. o.

Impresszum

Kiadó: AQUILA Civil Társulat, 1222 Budapest, Zakariás József u. 3.

Felelős kiadó: Varga Péterné/Pável Márta

Honlap: www.aquila-sas.hu

E-mail: varga.marta@aquila-sas.hu

Telefon: +36 20 7777440

Nemzetközi azonosítószám: HU ISSN 2064-7700

Fő- és felelős szerkesztő: Varga Péterné/Pável Márta,

Főszerkesztő helyettes: Szeibert Márton

Főmunkatársak, szerkesztők/lektorok:

† Nagy Varga Katalin, lektor

Rizmayerné Márkus Edit, lektor, korrektor

Pável Ágnes lektor

Oroszi - Kuzmich Kinga, korrektor

Rizmayer Péter, lektor, korrektor